

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

*А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Фернандес А.

Теоретико-організаційний аспект децентралізації влади як важливіша умова демократизації державного управління в правовій державі 428

Харченко О. В.

Державне регулювання економічного розвитку транспорту в умовах трансформаційних економічних змін 433

Хвалько С. Я.

Еволюція сленгу в діловій українській мові: збагачення чи небезпека національної освіти? 436

Чавес М. Е.

Специфіка формування свідомої поведінки споживача товарів та послуг як важливіша умова їх успішної реалізації..... 442

Юник І. Д.

Мотивація у формуванні фахових когнітивних умінь перекладачів..... 447

Бевзан Ю. С., Тьорло В. О.

Вплив імпоротної діяльності фармацевтичних фірм на реформування суспільства в Україні 451

Вишомірська К. Й.

Значення експорту продукції електротехнічних підприємств для стабілізаційного розвитку економіки України..... 454

Дзюба А. С.

Співробітництво Італії з США на Близькому Сході 457

Заверуха В. Г.

Правове регулювання законодавчої діяльності в Україні 460

Карповська С. М.

Технологія цілісного педагогічного процесу в теорії та практиці сучасної освіти..... 463

Кузнєцов І. С.

Актуальні питання організації експортної діяльності підприємств спиртової промисловості України 466

Куц А. В.

Придністровський конфлікт: виклик сучасним міжнародним відносинам..... 469

Просолович С. М.

Проблема підготовки молодших спеціалістів сфери побуту в сучасній педагогічній практиці..... 472

Пхіденко М. О.

Операція “Союзна сила” на території колишньої Югославії. Шляхи та методи оптимізації конфлікту військами сил НАТО 474

Слонєвський В. В.

Формування економічної компетентності майбутніх кваліфікованих бухгалтерів та обліковців при вивченні спеціальних дисциплін в системі професійно-технічної освіти 478

Ужвенко І. В.

Технологія управління самостійною навчальною діяльністю у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів 482

МОТИВАЦІЯ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОГНІТИВНИХ УМІНЬ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Сучасна цивілізація вступила у принципово нову стадію свого розвитку — інформаційну. Суттєве збільшення обсягу інформації потребує створення інноваційних технологій її сприйняття, обробки, збереження та застосування. Такі цивілізаційні зміни передбачають відповідну переорієнтацію педагогічної науки на пошуки ефективних форм і методів підготовки майбутніх перекладачів з урахуванням вимог багатомовного комунікативного світового простору.

Саме тому упродовж останніх десятиліть науковці спрямовують свої зусилля на вивчення процесів оволодіння інформацією в аспекті триєдиної структури “знання-уміння-навички”. Існують різні методологічні позиції щодо алгоритму означеного процесу, які характеризуються:

- послідовним переходом знань в уміння, а потім у навички (О. Арделян, О. Падалка, А. Петровський, Н. Тализіна, М. Шварц та ін.);
- відносно самостійною системністю умінь і навичок, котрі формуються за власними психологічними законами (Л. Вовк, Н. Захарова, О. Люблінська, В. Орлов, Г. Щукіна та ін.);
- розглядом умінь як суми накопичених знань та системи навичок (О. Бугрій, П. Гусак, Н. Левітов, Б. Ломов, К. Платонов та ін.);
- побудовою алгоритму “уміння → навичка → складне уміння” (Г. Дзіда, В. Паламарчук, Т. Петрунова, П. Скворцов, Д. Толлінгерова та ін.).

Незалежно від наявності різних методологічних позицій щодо вивчення процесу оволодіння інформацією, науковці сходяться на думці, що навичкам як автоматизованим діям властиві стереотипність і важкозмінність, а умінням — гнучкість і усвідомленість. Уміння й навички завжди взаємопов’язані зі знаннями, оскільки від опори на теоретичні знання залежить їх міцність. Саме тому в процесі оволодіння інформацією доцільно розглядати не лише уміння та навички, кількість та якість знань перекладачів, а й арсенал засобів їх активного здобуття і використання в умовах сучасного інформаційного простору, який зазвичай потребує змінності й творчого підходу до вирішення завдань.

Теорія і методика професійної освіти має суттєві надбання щодо цілеспрямованого формування загальних умінь у процесі навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців. Значно менше розроблено проблему розви-

тку їх когнітивних умінь. Дослідженню зазначеного феномену присвячені лише праці І. Забродіної, А. Маркосян, Н. Шолохова, D. Bernstein, L. Penner, A. Clarke-Stewart, E. Roy та ін.

Разом з тим, аналіз науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми, а також вивчення практичного досвіду перекладацької діяльності дозволяє зробити висновок, що дефініція поняття “когнітивні уміння” все ще не є сталою, оскільки в рамках пізнавальної діяльності також виділяють пізнавальні уміння, дослідницькі уміння, гностичні уміння. Окрім цього, у надбаннях педагогічної науки залишаються не висвітленими питання змісту та структури поняття “фахові когнітивні уміння перекладачів”, а також специфіки їх цілеспрямованого формування у процесі професійної підготовки. Натомість, у теорії і методиці професійної освіти простежується інформація, що саме від фахових когнітивних умінь перекладачів залежить результативність їх діяльності (В. Василенко, В. Комісаров, Д. Енсіnger, Н. Зінукова, Я. Левковська, Л. Поліщук, Т. Пушкар, Р. Тінслей та ін.).

На нашу думку, фахові когнітивні уміння перекладачів — це не вроджена, а набута універсальна система мисленнєвих дій, спрямованих на диференціацію узагальненого образу тексту оригіналу та його швидку і якісну конвертацію в іншомовні конструкти нового узагальненого образу.

Одним із найважливіших факторів впливу на формування фахових когнітивних умінь перекладачів є мотивація, тобто сукупність спонукальних факторів, задля чого визначається її активність до діяльності. До складу мотивації обов’язково входять мотиви — спонукальна причина дій і вчинків особистості. Їх основна роль полягає у створенні імпульсу та направленості до мети. При цьому мотиви завжди знаходяться у нерозривному взаємозв’язку з метою (внутрішньо-спонукальним мотивом). Чітке усвідомлення мети відіграє вирішальне значення при здійсненні будь-якої діяльності, зокрема при вивченні іноземних мов. Воно допомагає уникати нереалістичних очікувань і раціонально планувати свою майбутню діяльність, заздалегідь передбачивши можливі перешкоди та побудувавши систему проміжних цілей. Погоджуючись з цим, С. Занюк та Є. Ільїн наголошують, що усвідомлення проміжних цілей є сильним мотиваційним фактором.

Отже, у формуванні фахових когнітивних умінь перекладачів слід застосовувати вихідні положення психологічної науки щодо мотивації. Втім, потрібно враховувати, що мотивація не вичерпується сукупністю мотивів та метою, оскільки певний вплив чинять особистісні та ситуативні фактори. Саме тому інтенсивність актуальної мотивації залежить не тільки від сили мотиву, але й від дії її ситуативних детермінант, зокрема від складності завдань.

С. Занюк, Є. Ільїн, С. Cefai, K. Wentzel, A. Wigfield та інші науковці наголошують на необхідності виокремлення результативної і процесуальної мотивації. Так, якщо спонукальним чинником виступає не результат, а сам процес діяльності, котрий викликає задоволення від активності, то це свідчить про наявність процесуальної мотивації. Згадки про дію процесуальної

мотивації знаходимо і в працях з теорії та методики підготовки перекладачів. Зокрема, А. Шиба серед мотивів, характерних для опанування професії перекладача, виділяє комунікативний, лінгво-пізнавальний, країнознавчий та процесуальний, розуміючи під останнім позитивне ставлення до роботи. З. Підручна також вважає, що ефективним засобом забезпечення високого рівня мотивації студентів-перекладачів виступає формування мотивації, яка пов'язана із задоволенням пізнавальних інтересів.

Натомість, результативна мотивація пов'язана з окресленням мети, а також із вирішенням проміжних завдань. Саме тому результативній мотиваційній установці належить вирішальна роль у детермінації мотивації, особливо в ситуації, коли процесуальна мотивація викликає негативні емоції. У цьому випадку особливо важливими стають цілі та наміри, які визначають кінцеві й проміжні завдання діяльності, мобілізуючи енергетичний потенціал особистості.

На особливу увагу заслуговує і явище перемотивації (надмірної сили мотивації), з яким пов'язане збільшення рівня активності та напруження. Експериментально доведено, що внаслідок перемотивації якості діяльності спочатку покращується, втім, після досягнення найвищих показників починає поступово знижуватися. При цьому рівень мотивації, за якого особистість демонструє найвищу результативність діяльності, є оптимальним. Втім, варто зазначити, що даний "оптимум" є нестатичним: він буде різним для позитивної і негативної мотивації, у різних видах схвалення (словесному, матеріальному, символічному) тощо. Цей "оптимум" залежить від взаємодії чотирьох основних факторів: індивідуальних особливостей особистості; складності завдань; суб'єктивної оцінки ймовірності успіху; привабливості наслідків успіху.

В. Колесніков, О. Леонтьєв, J. Mestre та інші науковці сходяться на думці, що одним зі способів уникнення "перемотивації" або підвищення рівня мотивації до потрібного рівня є корекція мотиваційної сили, котра здійснюється завдяки цілковитій самовіддачі особистості процесу діяльності. В даному випадку вирішальна роль належить співвідношенню між отриманою інформацією та уявленим образом майбутнього результату: занадто велика неузгодженість між ними чинить деструктивний вплив на процес діяльності, тоді як оптимальна неузгодженість, навпаки, стимулює пошукову активність особистості. В аспекті процесуальної мотивації особливого значення набувають волеві компоненти, оскільки уявлений образ майбутнього результату набуває спонукальної сили і стає метою, на досягнення якої спрямовуються дії особистості.

Узагальнюючи всю вищевикладену інформацію слід зазначити, що у формуванні фахових когнітивних умінь перекладачів доцільно враховувати вихідні положення психологічної науки щодо мотивації, а саме:

- 1) усвідомлення проміжних цілей є сильним мотиваційним фактором, який спонукає до якісного запам'ятовування та застосування сприйнятої інформації;

- 2) одним зі способів уникнення “перемотивації” або “недомотивації” є корекція мотиваційної сили, котра здійснюється завдяки цілковитій самовіддачі особистості процесу діяльності;
- 3) інтенсивність актуальної мотивації залежить не тільки від сили мотиву, але й від дії її ситуативних детермінант, зокрема від складності завдань;
- 4) результативній мотиваційній установці належить вирішальна роль у детермінації мотивації, особливо в ситуації, коли процесуальна мотивація викликає негативні емоції.

Література

1. Занюк С. С. Психологія мотивації: навч. посіб. / С. С. Занюк. — К.: Либідь, 2002. — 304 с.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. — СПб.: Питер, 2004. — 508, [4] с.
3. Шиба А. В. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інтерактивних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / А. В. Шиба. — Тернопіль, 2013. — 21 с.
4. Eichenbaum H. Learning and memory / Howard Eichenbaum. — New-York — London: W. W. Norton Company, 2008. — 438 p.
5. Psychology / [Bernstein D., Penner L., Clarke-Stewart A., Roy E.]. — [9th ed.]. — Wadsworth, Cengage Learning, 2012. — 944 p.